

Bestyrelse (Møde i Nationalparkbestyrelsen den 8. december 2021)

08-12-2021 14:00 - 17:00

Marskcamp, Hjemstedvej 60 | 6780 Skærbæk

Information:

Deltagere:

Formand	Janne Liburd
Varde Kommune (næstformand)	Preben Friis-Hauge
Esbjerg Kommune	May-Britt Andrea Andersen Kallan
Fanø Kommune	Marius Nielsen
Tønder Kommune	Bo Jessen
Danmarks Naturfredningsforening	Inger Jensen
Friluftsrådet	Birgitte Looff Schmidt
Dansk Ornitologisk Forening	Marco Brodde
Digelagene	Kresten Hansen
Danmarks Jægerforbund	Jan Holm
Danmarks Sportsfiskerforbund	Simon Simonsen
Landbrug & Fødevarer	Esther Hoftijzer
Naturstyrelsen	Ulrik Lorenzen
Nationalparkrådet	Karen Boel Madsen
Nationalparkrådet	Ole Mouritzen
Nationalparksekretariatet	Peter Saabye Simonsen
Nationalparksekretariatet	Alette Houman Dyhrfeld (Referent)

Indhold

Punkt 1: Velkomst og godkendelse af dagsorden - Beslutningspunkt (14.00).....	1
Punkt 2: Emner til drøftelse i Nationalparkrådet og tilbagemelding til rådet – Beslutningspunkt (14.05).....	1
Punkt 3: Fremtidige møder – mulighed for virtuel deltagelse – Beslutningspunkt (14.15).....	2
Punkt 4: Kommissorier – Beslutningspunkt (14.20).....	3
Punkt 5: Bidrag til studenteropgaver mv. – Beslutningspunkt t (14.25).....	4
Punkt 6: Økonomi – Beslutningspunkt (14.35).....	6
Punkt 7: Planlægning af møderække2022 Beslutningspunkt (15.00).....	7
Punkt 8: Vadehavsbekendtgørelsen – Orienteringspunkt (15.10.).....	8
Punkt 9: Nyt fra bestyrelse og sekretariat – Orienteringspunkt (15.35).....	9
Punkt 10: Evaluering af bestyrelsens arbejde samt året der gik – Orienteringspunkt (16.35).....	14
Punkt 11: Eventuelt og meddelelser (16.45 til 17.00).....	15

Punkt 1: Velkomst og godkendelse af dagsorden - Beslutningspunkt (14.00)i

Sagsfremstilling:

Janne Liburd byder velkommen og dagsordenen godkendes.

Indstilling:

Sekretariatet indstiller at dagsordenen godkendes.

Referat:

Janne Liburd bød velkommen og orienterede om afbud og forsinkelser. Hun spurgte om bestyrelsen kunne godkende dagsordenen med en mindre ændring, at dagsordenens punkt 2 blev taget op senere på mødet, når to lidt forsinkede bestyrelsesmedlemmer fra Fanø dukkede op.

Bestyrelse havde ingen kommentarer og godkendte dagsordenen.

Beslutning:

Bestyrelsen godkendte dagsordenen med ændring af rækkefølge af punkter.

Punkt 2: Emner til drøftelse i Nationalparkrådet og tilbage melding til rådet – Beslutningspunkt (14.05)

Sagsfremstilling:

Bestyrelsen skal drøfte rådets tilbage melding i forhold til de opgaver de fik på mødet i oktober, som led i dagsordenspunktet på bestyrelsens møde senere samme dag med rådet. Herefter skal bestyrelsen beslutte hvilke opgaver rådet skal arbejde videre med i 2022. Rådet har selv bedt om at arbejde videre med emnet omkring ambassadører og frivillige. Et andet emne er kulturudvalgets kommende fortællecaféer og rådets mulige inddragelse i udvikling og afvikling af disse.

Bilag:

2.1 Referat af rådsmødet den 14. oktober 2021.

Indstilling:

Sekretariatet indstiller at bestyrelsen beslutter de nævnte emner for rådets arbejde i 2022.

Referat:

Janne Liburd bad bestyrelsen beslutte hvilke opgaver rådet skal arbejde med i 2022. Rådet havde selv bedt om at arbejde videre med emnet omkring ambassadører og frivillige.

Ole Mouritzen orienterede om, at man havde talt meget om ambassadører og deres rolle og han fandt, at det vil være fint at arbejde videre med emnet.

Adspurgt supplerede Peter Saabye Simonsen, at hans opfattelse også var, at der var engagement og lyst til at arbejde videre med emnet i rådet. Der var mange gode drøftelser og erfaringer at trække på, som vi kan arbejde videre med.

Herefter drøftede bestyrelsen muligheden for at arbejde med emnet "fortællecafeer". Marco Brodde forklarede kort, at fortællecafeerne er næste projekt i Kulturudvalget, efter den forestående ungdomsrevy, som der arbejdes på nu. Han så gerne, at rådet bliver inddraget i opgaven.

Janne Liburd og andre var glade for, at der arbejdes på at involvere unge i nationalparkens projekter, herunder igennem ungdomsrevyen og fortællecafeerne.

Beslutning:

Bestyrelsen besluttede, at rådet i 2022 skal arbejde videre med emnet omkring inddragelse af ambassadører og frivillige samt bidrage til arbejdet med fortællecafeer.

Punkt 3: Fremtidige møder – mulighed for virtuel deltagelse – Beslutningspunkt (14.15)

Sagsfremstilling:

Bestyrelsen bedes drøfte hvorvidt det skal være muligt på fremtidige bestyrelsesmøder, at nogle bestyrelsesmedlemmer deltager fysisk tilstede mens andre deltager online. Møderne kaldes også 'hybride møder'. I Nationalpark Thy har emnet givet anledning til følgende overvejelser:

- Virtuel deltagelse kan være problematisk i forhold til fortrolighed.
- Der er ikke mulighed for eventuel hemmelig afstemning.
- Virtuelle deltagere får en fremtrædende rolle i mødet ved at være på en skærm, det kan ændre på dynamikken i bestyrelsen.

Hertil kan føjes, at møder med virtuel deltagelse ikke i samme grad fremmer gensidig tillid eller fællesskabsfølelse, som fysiske møder.

Hidtil har stemningen i bestyrelsen været, at møder er fysiske møder.

Bilag:

Ingen

Indstilling:

Sekretariatet indstiller, at bestyrelsen beslutter om bestyrelsesmøder kan være hybride.

Referat:

Janne Liburd bad bestyrelsen tage stilling til spørgsmålet om vi skal arbejde med hybride møder, hvor der både kan være bestyrelsesmedlemmer der deltager fysisk og bestyrelsesmedlemmer der deltager virtuelt. Også de betingelser der skal knytte sig til at benytte sådanne møder, herunder udfordringen i at der kan være andre til stede i rummet hos virtuelle deltagere, som deltager i et lukket bestyrelsesmøde.

Bestyrelsens medlemmer drøftede emnet og en række vinkler på emnet blev trukket frem:

- Det kan være problematisk i forhold til fortrolighed, hvis der er andre i rummet hos den virtuelle deltager. Mødet er lukket, dvs. der må ikke være andre der lytter.
- Det er ikke fordrende for samarbejdet at afholde virtuelle møder. Flere sociale og relationelle elementer i møderne går tabt.
- Det er vanskeligt at deltage fuldt ud aktivt under virtuelle møder.
- Det giver mulighed for at deltage, hvis man er forhindret i at møde fysisk, eksempelvis grundet corona.
- Det bør ikke være "den lette løsning" at deltage virtuelt som vælges og medlemmerne derved undlader at dukke op. Bestyrelsen skal opfordres til at møde fysisk.

Janne Liburd summerede op og foreslog, at sekretariatet udarbejder et sæt anbefalinger til mødeafvikling der favner hybride og virtuelle møder.

Beslutning:

Bestyrelsen besluttede, at sekretariatet udarbejder anbefalinger til mødeafvikling for hybride og virtuelle møder.

Punkt 4: Kommissorier – Beslutningspunkt (14.20)

Sagsfremstilling:

Kommissorier for Forskningsudvalg og Partnerudvalg har nogle år bag sig, mens kommissorier for Naturudvalg og Kulturudvalg er af nyere dato. Det er foreslået, at kommissorierne kigges igennem og opdateres, især kommissoriet for Forskningsudvalget, for at sikre at kommissorierne er i øjenhøjde med bestyrelsens ønsker og nationalpark-planens intentioner. Det er også ønskeligt at kommissorierne fremstår relativt standardiserede og indbyrdes homogene i form og indhold.

Bestyrelsen bedes beslutte om kommissorierne skal opdateres og i positivt fald, at sekretariatet sætter gang i arbejdet med at opdatere kommissorierne.

Bilag:

- 4.1 Kommissorie for Forskningsudvalget
- 4.2 Kommissorie for Partnerudvalget
- 4.3 Kommissorie for Naturudvalget
- 4.4 Kommissorie for Kulturudvalget

Indstilling:

Sekretariatet indstiller, at bestyrelsen godkender at arbejdet med at opdatere kommissorierne igangsættes.

Referat:

Janne Liburd foreslog, at kommissorierne rettes til, så vilkårene for arbejdet i udvalgene ensrettes så meget som muligt og kommissorierne bliver tidssvarende.

Inger Jensen foreslog, at man tog udgangspunkt i de 2 nyeste kommissorier.

Jan Holm påpegede, at der er kommet nye turismedestinationer efter partnerudvalgets kommissorie blev udarbejdet.

Preben Friis-Hauge gjorde opmærksom på, at nogle udvalg organisatorisk refererer til bestyrelsen og andre til sekretariatet.

Det blev foreslået, at for at bestyrelsen hele tiden er orienteret om arbejdet, kunne der sidde bestyrelsesmedlemmer i alle udvalg.

Marco Brodde bakkede op om en revidering af kommissorierne, og påpegede at udvalgene i forskellig grad ofte både rådgiver sekretariat og bestyrelse, men at det formelt er bestyrelsen der refereres til.

Beslutning:

Bestyrelsen godkendte, at arbejdet med at opdatere kommissorierne igangsættes i sekretariatet. I forbindelse med arbejdet skal det overvejes hvem udvalgene refererer til og det skal indføres, at der skal sidde et bestyrelsesmedlem i alle udvalg.

Punkt 5: Bidrag til studenteropgaver mv. – Beslutningspunkt t (14.25)

Sagsfremstilling:

Forskningsudvalget har drøftet og foreslår, at der afsættes et beløb til at understøtte opgaver som studerende ved universiteter og andre videregående uddannelsesinstitutioner kan arbejde med. Opgaverne tænkes at skulle give viden om Vadehavets natur, geologi, kultur, historie mv. Emnerne til opgaverne kan identificeres af sekretariatet og nationalparkens forskellige udvalg (partner, natur, kultur). Pengene skal bruges til at dække de studerende transport, materialer, overnatningsudgifter og lignende.

Samtidig foreslår Forskningsudvalget, at der afsættes penge til studentermedarbejdere på konkrete opgaver og projekter.

I forslaget indgår ikke et forslag til en sum penge. Det overlader Forskningsudvalget til bestyrelsen at beslutte.

Sekretariatet vurderer, at 25.000-50.000 kr. årligt vil kunne dække 2-4 studerendes udgifter.

Sekretariatet vurderer desuden, at eventuelle bidrag i form af legater eller tilskud eller ved at dække konkrete udgifter til de studerende vil kunne udmøntes på flere måder:

- En pulje med et fast beløb for et år ad gangen, dvs. 2022, 2023 osv., afsættes på budgettet og tages af Nationalparkens Finanslovstilskud.
- Der afsættes ikke en fast pulje med midler, men af sekretariatet defineres konkrete videnbehov der så dækkes af de studerende og dette skal ske i forbindelse med formulering/udvikling af konkrete projekter og aktiviteter som medfinansieres af eksterne midler. Dvs. økonomien vil variere fra år til år i takt med videnbehovene opstår og der identificeres eksterne midler til at finansiere udgifterne til de studerende.

Der er fordele og ulemper ved begge modeller, men vælges model 1, så er det klart, at andre aktiviteter skal fravælges. Vælges model 2 som er mere fleksibel, så bindes der

ikke beløb på budgettet, men til gengæld er det også mere usikkert hvor mange opgaver der vil kunne håndteres.

Forskningsudvalget foreslår også, at der afsættes midler til studentermedarbejdere. Her til kan sekretariatet oplyse, at sekretariatet allerede har haft flere studentermedarbejdere, men at sekretariatets placering på Rønmø gør det temmelig vanskeligt at tiltrække studentermedarbejdere, fordi de typisk er nødt til at have adgang til bil.

Bestyrelsen bedes beslutte om der skal afsættes penge konkret til disse aktiviteter.

Bilag:

5.1 Midler til studerende/studentermedarbejdere

Indstilling:

Sekretariatet indstiller, at bestyrelsen beslutter om der skal afsættes midler til at understøtte studenteropgaver, og i positivt fald om det er model 1 eller model 2.

Referat:

Janne Liburd introducerede dagsordenspunktet som afstedkom en længere diskussion. Samlet var bestyrelsen enige om, at det var hensigtsmæssigt med brug af studenteropgaver. Det kunne man godt se værdien af. Men netop balancen mellem behovet for at styre økonomien og på den anden side, at det kan være usmart at låse økonomien i budgettet, gav anledning til drøftelser. Det samme gjorde balancen mellem selv at definere videnbehov og på den anden side at lade de studerende og forskerne definere behovene.

Det blev fremlagt, at bestyrelsen selv bør definere sine videnbehov for at realisere nationalparkplanen.

Omvendt blev nævnt, at det kan begrænse spændende vinkler på konkrete problemstillinger, at vi selv definerer videnbehovene, da der kan være viden som bestyrelsen ikke selv har fået øje på.

Understøttelse af studenteropgaver var flere enige i kan være med til at tiltrække studerende til området. Det blev nævnt, at den manglende offentlige infrastruktur og de store afstande fra storbyernes universiteter til Vadehavet, gør det svært for de studerende umiddelbart at vælge Vadehavet, så der skal være noget der motiverer og iltrækker.

Der var en drøftelse af de to muligheder og bestyrelsen besluttede model 2, men ville ikke afvise at bidrage, hvis der kommer oplagte ideer man ikke selv har tænkt på, eksempelvis et kandidatspeciale som flugter med nationalparkens plan.

Adspurgt forklarede Peter Saabye Simonsen, at vi 2021 har fået udført 2 masterspecialer og også tidligere har fået udført gode opgaver af studerende. Nogle tager fat i problemstillinger på naturområdet, andre i vores codes of conduct, partnerprogram og hjemmeside mv.

Den anden problemstilling som Forskningsudvalget havde rejst, var, at Nationalparken kunne bidrage til brug af lønnet studenterarbejde for forskerne. Her enedes bestyrelsen hurtigt om, at brug af studerende på forskningsprojekter, og den økonomi det indebærer, bør være indeholdt i forskningsprojekterne. Derfor syntes det ikke relevant for nationalparken at bidrage til den del. Naturligvis bortset fra når nationalparken selv har

studentemedarbejdere ansat, men det er ikke den situation, som Forskningsudvalget har udbedt sig bestyrelsens holdninger til.

Beslutning:

Bestyrelsen besluttede model 2:

- Der afsættes ikke en fast pulje med midler, men af sekretariatet defineres konkrete videnbehov der så dækkes af de studerende og dette skal ske i forbindelse med formulering/udvikling af konkrete projekter og aktiviteter som medfinansieres af eksterne midler. Dvs. økonomien vil variere fra år til år i takt med videnbehovene opstår og der identificeres eksterne midler til at finansiere udgifterne til de studerende, dog med åbenhed for, at der kan opstå nye emner. Der sættes ikke særskilte midler til studentemedhjælpere.
- Dernæst afstod bestyrelsen fra at bidrage til at finansiere studentemedarbejdere på forskernes projekter. Dette betragtes som en integreret del af forskningsprojekternes økonomi.

Punkt 6: Økonomi – Beslutningspunkt (14.35)

Sagsfremstilling:

Sekretariatet vil orientere om status i forhold til budgetopfølgning 2021 og dernæst budget 2022, som bestyrelsen bedes beslutte.

Budgetopfølgningen giver et ret godt signal om hvor årets regnskab havner, da vi er sidst på året. I Ledelsesorienteringen er kort beskrevet budgetopfølgning, hvoraf det fremgår, at det går godt. Vi har ikke brugt alle de planlagte midler, som så for de flestes vedkommende overføres til projekter og aktiviteter i 2022.

Budget 2022 er også kort beskrevet i Ledelsesorienteringen, og er i øvrigt stort set som fremlagt for og diskuteret af bestyrelsen på Økonomimødet i september. Forskellen på de to budgetter er de overførte midler fra 2021 til 2022 især på Velkommen til Nationalpark Vadehavet og i et vist omfang nogle naturprojekter.

Budgetrammen for 2023-2025 er uændret i forhold til september-mødet.

Bilag:

6.1 Regnskab år til dato 2021

6.2 Budgetopfølgning 2021

6.3 Budget 2022 med rammebudget for 2023-2025

Indstilling:

Sekretariatet indstiller, at bestyrelsen godkender budgetopfølgning 2021 og budget 2022-2025.

Referat:

Peter Saabye Simonsen orienterede om forbruget for 2021 til dato. Overordnet set går det godt, men vi har ikke forbrugt de penge vi havde regnet med. Det skyldes især, at der ikke har været det afløb af midler på natur/landskabsområdet som forventet, men også at det store projekt 'Velkommen til Nationalpark Vadehavet' ikke har brugt det som var budgetteret. Måske vores budgettering har været lidt optimistisk, uagtet vi forsøgte at tage hensyn til corona-situationen. Dernæst har vi været udfordret af at tilladelser fra

forskellige myndigheder, især Kystdirektoratet, har ladet vente på sig. Året havner på en omsætning på godt 14 mio. kr., som betyder at vi gnaver af vores opsparing. Det er godt.

Herefter blev budget 2022 til 2025 blev gennemgået. Der forventes indtægter på ca. 18 mio. kr. inklusiv tilskud og der forventes et forbrug på ca. 20 mio. kr. Igen betyder det, at vi gnaver af vores opsparing og det er godt.

Bestyrelsen havde ingen spørgsmål til budgetopfølgning 2021 samt budget 2022 til 2025.

Janne Liburd gjorde opmærksom på den forestående finanslovsreduktion, som ikke helt falder i tråd med, at Danmark overtager formandsposten i det trilaterale vadehavssamarbejde og er udpeget til verdensarvsområde og hermed har forpligtelser, som ligger ud over det landets andre nationalparker, skal håndteres for samme Finanslovstilskud.

Peter Saabye Simonsen nævnte, at vi forventer at åbne flere velkomststeder, infosteder og porte i 2022, så der bliver lejlighed til at klippe nogle snore for bestyrelsen og til at se de konkrete steder, og det vi har fået etableret sammen med partnerne.

Dernæst nævnte han, at vi mangler medfinansiering på en række projekter og aktiviteter og det skal der gøres noget ved. Især aktiviteter der understøtter vores lokale partnere i lokalsamfundene skal der tages fat i og derfor arbejdes der på at etablere et nyt Interreg 6a-samarbejde med vores tre turismedestinationsselskaber og vores tyske kolleger fra Verdensnaturfonden, nationalparken i Slesvig-Holsten samt den tyske turismeorganisation for det tyske område. Forventet indsendelse forår 2022. Forventet godkendelse efter 2022.

Preben Friis-Hauge gjorde opmærksom på, at der er midler til udvikling af lokalsamfund i LAG Fanø-Varde. Han orienterede om ansøgningsfristerne. Bo Jessen nævnte, at Tønder har et LAG-program sammen med Haderslev.

Peter Saabye Simonsen fortalte, at der er ansat en projektmedarbejder i en tidsbegrænset stilling på 'Velkommen til Nationalpark Vadehavet' som skal arbejde med at opdatere nationalparkens hjemmeside, så den bliver mere brugerrettet og oplevelsesorienteret.

Beslutning:

Bestyrelsen godkendte budgetopfølgning 2021 og budget 2022-2025.

Punkt 7: Planlægning af møderække2022 Beslutningspunkt (15.00)

Sagsfremstilling:

Bestyrelsen forventes af holde 3-4 ordinære møder samt 1 budgetmøde i 2022. Det besluttet, om der skal være en studietur i 2022. Studieturen kunne gå til Naturmødet eller til Nationalpark Mols Bjerge, som gør det godt med at få nationalparken gjort synlig hos partnere og i byrummet, men som også har en noget anden struktur end de fire andre nationalparker. Nationalpark Mols Bjerge har 4 udvalg med bestyrelses- og rådsmedlemmer og hvert udvalg har egne budgetter til at igangsætte projekter og aktiviteter. Studieturen kan også gå andre steder hen f.eks. nationalparker i Tyskland eller Sverige.

Sekretariatet har udarbejdet et udkast til møderække 2022, som bestyrelsen bedes drøfte, redigere og godkende.

Bestyrelsen bedes også forholde sig til, at Rådet forventes at have 4 ordinære møder i 2022.

Bilag:

7.1 Forslag til møderække 2022

Indstilling;:

Sekretariatet indstiller, at bestyrelsen beslutter og godkender møder for bestyrelse og råd 2022 samt afgør, om der skal afholdes en studietur.

Referat:

Janne Liburd spurgte, om bestyrelsen havde kommentarer til den forelagte møderække.

Det blev besluttet, at flytte bestyrelsesmødet den 19. maj til den 9. maj.

Bestyrelsen besluttede, at der afholdes studietur til Mols Bjerge for bestyrelsen 8. og 9. juni og ekskursion for bestyrelse og råd til den nordlige del af Nationalpark Vadehavet i efteråret, den 30. oktober 2022.

De fastlagte datoer betyder, at rådsmødet i juni skal flyttes nogle dage og det får sekretariatet arrangeret sammen med formandskabet i Rådet.

Bestyrelsen godkendte herefter den forelagte møderække.

Beslutning:

Bestyrelsen godkendte den forelagte møderække med følgende ændringer/valg:

- bestyrelsesmødet den 19. maj flyttes til den 9. maj
- bestyrelsen tager på studietur til Nationalpark Mols Bjerge den 8.-9. juni
- bestyrelse og råd tager på fælles ekskursion den 30. oktober

Punkt 8: Vadehavsbekendtgørelsen – Orienteringspunkt (15.10.)

Sagsfremstilling:

En revision af Vadehavsbekendtgørelsen har været undervejs i flere år. Fra flere sider spørges der til status på den. Derfor vil der kort redegøres for status på arbejdet med revision af Vadehavsbekendtgørelsen.

Ganske kort forklaret er Vadehavsbekendtgørelsen (2007) en bekendtgørelse om fredning og vildtreservat i Vadehavet.

Bilag:

8.1 Vadehavsbekendtgørelsen

Indstilling:

Sekretariatet indstiller, at bestyrelsen tager redegørelsen til efterretning.

Referat:

I Ulrik Lorenzens fravær orienterede Peter Saabye Simonsen om revision af Vadehavs bekendtgørelsen med afsæt i Ulrik Lorenzens talepapir:

I forhold til Vadehavs bekendtgørelsen afventer Miljøstyrelsen (herefter MST) opdatering af DCE's (DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi) forstyrrelsesrapport fra 2013. Når rapporten foreligger ønsker MST at drøfte den opdaterede vurdering med Reservatgruppen under Vildtforvaltningsrådet og lokale brugere (Det rådgivende Udvalg for Vadehavet (RUV)) en gang til. Herefter skal et udkast i offentlig høring.

Med alle forbehold (fra Ulrik Lorenzens side), håber MST at en ny bekendtgørelse bliver underskrevet i 2022 og Ulrik Lorenzens vurdering er, at en ny bekendtgørelse tidligst vil kunne træde i kraft i 2023.

Preben Friis-Hauge fandt det positivt, at Naturstyrelsen ønsker at inddrage Det Rådgivende udvalg for Vadehavet i arbejdet.

Vadehavs bekendtgørelsen vil komme i høring og her er Nationalpark Vadehavet og organisationerne høringsberettigede.

Punkt 9: Nyt fra bestyrelse og sekretariat – Orienteringspunkt (15.35)

Sagsfremstilling:

Der vil under dette punkt være en orientering fra de enkelte udvalg og projekter herunder

- Status på partnerprogrammet v/Birgitte Looff Schmidt
- Status på Vadehavets Formidler Forum v/Birgitte Looff Schmidt
- Status på kulturudvalget v/Marco Brodde
- Status på naturudvalget v/Simon Simonsen
- Status på græsning v/Esther Hoftijzer
- Status på nationalparksområdet v/Preben Friis-Hauge
- Status på prædation v/Jan Holm
- Status på det trilaterale samarbejde, WSB, v/Janne Liburd
- Status på sundhedsindsatser v/Janne Liburd

- Status på samarbejdet mellem de danske nationalparker og styrelserne v/Janne Liburd

Bilag:

9.1 Ledelsesorientering

Indstilling:

Sekretariatet indstiller, at bestyrelsen tager orienteringerne til efterretning.

Referat:

• Status på partnerprogrammet v/Birgitte Looff Schmidt

Partnerne er aktive. Der er afholdt partnerkurser for 16 nye partnere og der er nu tæt på 240 partnere.

Der afholdes partnerdag den 17. marts i Skærbækcentret, hvor man arbejder på en ny måde at afvikle dagen på, som skal give partnerne mulighed for at præsentere egen virksomhed.

Der bliver i øjeblikket sendt indstillinger til 'Årets Partner.

Det nye fødevarerfællesskab 'Vores Marsk', hvor vi arbejder sammen med Tønder Erhvervsråd og Tøndermarsk Initiativet spiller positivt ind.

Ambassadørernes fremtid er blevet drøftet og man afventer Rådets forslag.

Bettina Munch er ved at besøge alle partnere, men covid19 kan spænde ben for tidsplanen.

I forbindelse med verdensarvspartnerkurser, har nogle deltagere givet udtryk for, at det er dyrt at sende alle medarbejdere på kursus, og der har været et ønske om et mindre kursus til frontpersonalet.

Janne Liburd forklarede, at det for partnerne alt andet lige må være en investering at deltage i kurserne, som i øvrigt er gratis fordi Nationalparken finansierer kurserne.

Bestyrelsen er opmærksomme på, at det kan være en udfordring, men mener at det så må ses som en investering for virksomheden, som dermed bliver klædt på til at formidle verdensarven i Nationalpark Vadehavet.

• Status på Vadehavets Formidler Forum v/Birgitte Looff Schmidt

Der har netop været møde i Vadehavets Formidler Forum (VFF). Det er et meget specielt forum, med mennesker der brænder for det de laver. Dorthe Vind og et par mere har lagt et kæmpe arbejde i at fortsætte VFF, og få gang i en indsats som sikrer VFF som en del af naturvejledernes og andre formidlers DNA.

Den årlige fællesdag for Vadehavet Formidler Forum afholdes på Fanø i januar 2022.

Mit Vadehav bruges fortsat meget og der kommer hele tiden nye opgaver og øvelser.

Der er specialister i VFF, som fokuserer på geologien. Det er fantastisk med engagement, men der skal være støtte bag. VFF værdsætter støtten fra Nationalpark

Vadehavet, men alle fire kommuner har ikke bundet sig til at bidrage, det lader til, at Esbjerg Kommune har trukket sig.

Det er muligt at søge til specifikke tiltag i de enkelte kommuner. Det er vigtigt med samarbejdet med kommunerne og VFF vil vende tilbage med klart definerede ansøgninger i 2022.

Preben Friis-Hauge gjorde opmærksom på, at VFFs eksistens afhænger af Esbjerg Kommunes stillingtagen om støtte, de tre andre kommuner vil gerne bidrage og der arbejdes på at påvirke Esbjerg Kommune til en mere fleksibel holdning.

Marco Brodde fortalte, at alle fire politikere i styregruppen i VFF er enige om, at man får meget for pengene gennem VFF. Han var glad for, at den politiske diskussion fortsætter. Projekter lever bedre og bliver større, når der er midler til koordinering og der går meget tid med at lave ansøgninger, frem for at få et fast tilskud.

• Status på kulturudvalget v/Marco Brodde

Udvalget er i gang med at udvikle på ungdomsrevyen. Der er 2 professionelle ungdomsrevygrupper som arbejder sammen om projektet, og de tager det ind som et ekstra projekt ud over egne revyer. Imponerende.

Der arbejdes pt. på fondsansøgninger og der arbejdes hurtigt. Der er programsat en workshop på indholdet af revyen. Første arbejds møde er 4. januar.

Der er generelt et positivt samarbejde i kulturudvalget, som er blevet suppleret med en medarbejder fra Varde Kommune.

• Status på naturudvalget v/Simon Simonsen

Der sker rigtig meget på naturområdet. Der er mange afsluttede aktiviteter, hvilket også fremgår af ledelsesorienteringen. Udvalget sparrer godt med sekretariatet. God dialog. Det fungerer.

Udvalget har fokus på de brede indsatser. De har blandt andet set på Det Grønne Danmarkskort, som desværre kun omfatter landjorden. Man har ingen beskrivelse af det marine område.

Udvalget vil gerne sætte fokus på det blå område, som er størstedelen af NPV. Produktionen af biomasse er ligeså stor som i regnskoven og det binder Co2. Herudover vil udvalget se på arter og undersøge hvordan man kan lave et projekt på det marine område. Både Xenia Salomonsen og Christine R Ditlefsen, som er med i udvalget, er marinbiologer og det giver en god faglig ballast.

Udvalget har fået udarbejdet en generel oversigt over invasive arter, men netop som den er næsten færdig, så er der lagt en opgave i udbud af Miljøstyrelsen på en oversigt over invasive arter.

Der er fint gang i græsningsprojekterne, herunder baselineundersøgelser. Man ser på no fence på Fanø, som der er stor interesse for, blandt andet i forhold til nationalparker og der arbejdes både på projekter på Marskgården og Klimagården.

Udvalget arbejder også trilateralt med Flyway og Swimway, dog mangler der altid viden til statusrapporterne fra dansk side i forbindelse med Flyway og Swimway.

Marco Brodde supplerede, at det marine er vigtigt, da vi er en marin nationalpark. Han slog et slag for fokus på naturen i klitterne og klitheden, hvor Vadehavet rummer en ret betydelig andel af de europæiske klitter og klitheder.

Simon Simonsen orienterede om, at havplanen skal have en tilføjelse vedr. biodiversitet, som et resultat af høringsrunden.

Inger Jensen roste naturudvalget for det fine arbejde med overblik over naturområder og særligt det marine, som er uopdyrket. Klitter, moser og heder ved vi en del om. I vandrådet ser man, at bundfaunaen i dybene er ukendt, så det er vigtigt at få undersøgt. Samarbejdet med kommunerne er vigtigt, da de påvirker Vadehavet. Der mangler overblik over bunddyr.

Simon Simonsen kunne fortælle, at Xenia Salomonsen sad med til møder omkring vandløbsregulativer, fordi Vadehavet er recipient for vand fra disse og det kan påvirke Vadehavet.

Preben Friis-Hauge orienterede om, at Bolig- og Planstyrelsen overfor Varde Kommune har tilkendegivet, at udpegningerne af Grønt Danmarkskort tilpasses således, at alle Natura 2000-områder på land udpeges som naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser. Varde Kommune har derfor spurgt Miljøstyrelsen hvordan man skal forholde sig til den nye udpegning. Miljøstyrelsen har ikke nærmere redegjort for, hvordan den ændrede udpegning af landbrugsarealer i Natura 2000-områder til 'eksisterende værdifuld natur' i Grønt Danmarkskort vil påvirke den fremtidige forvaltning af landbrugsarealerne.

- **Status på græsning v/Esther Hoftijzer**

Da Esther Hoftijzer havde meldt afbud, havde hun sendt en skriftlig status:

Græsningsforeningen har indgået en aftale med to landbrugskyndige journalister, som gerne vil være frivillige i sagens tjeneste. Sammen med dem er der fokus på foreningens hjemmeside, som skal have mere indhold, men der arbejdes også på flere artikler og nyheder til pressen generelt.

Nationalpark Vadehavet har i samarbejde med Varde anlagt 6 små vådområder til engfugle og padder i Alslev Marsk, ligesom der er gjort forberedelser til en vandløbsreguleringssag, som skal sikre, at 11 grøfter i Alslev Marsk bygges om og vandstanden hæves i dem til foråret.

I Billum og Kjelst Enge er der i perioden i samarbejde med Varde Kommune etableret hegn om ca. 100 ha. Desuden er der etableret to lavvandede skrab til engfugle i projektområdet.

For at få etableret nye græsningsprojekter i andre dele af NPV er der indledt et samarbejde med firmaet 'Landudviklerne', som arbejder på at lave en plan for indsatsen.

No fence-projektet på Fanø har kørt siden maj måned, og data fra den første fase er under bearbejdning i et samarbejde med Aalborg Universitet. Projektet udvides, da Dyreforsøgsnævnet har givet tilladelse til også at afprøve No fence-systemet på 25 stude i en mere landbrugsmæssig drift, og til foråret vil det blive afprøvet, om de virtuelle hegn kan bruges til stribeafgræsning. Der er stor opmærksomhed omkring projektet!

Arbejdet med projektet 'Natur og landbrug i marsken' er fortsat, og en landbrugsskole inddrages i beskrivelsen af den forretningsmæssige side af sagen.

- **Status på nationalparkskibet v/Preben Friis-Hauge**

Skibet ligger ved Skibbroen i Ribe, hvor Steffen Steffensen ser til det.

Der er afholdt evalueringsmøde i frivilligruppen, der er repareret en røgmelder, indkøbt arbejdstøj og planlagt arbejdsdage hen over vinteren.

Herudover er der afholdt evalueringsmøde med Mit Vadehav og VFF i forhold til pilotprojektet hvor skibet sejlede med skoleklasser, dette fortælles der om på fællesmødet.

Der er planlagt enkelte sejlads i 2022 – skibet skal blandt andet sejle med Hjerting skole og Ribe Katedralskole.

• Status på prædation v/Jan Holm

Jørn Bøgen er virkelig god til at drive projektet. Det er af stor betydning, at der er en tovholder på. Jørn Bøgen er en guldfugl på det område.

De frivillige jægere har netop været på hygiejnekursus.

Der er kommet mange fugle på vingerne, hvilket er en kombination af prædationsprojektet og hegningerne.

Jægerne Naturfond har uopfordret givet godt 20.000 til vores prædationsprojekt, kort sagt, der bliver lagt mærke til os nationalt.

Jægerne har følt sig presset af naturnationalparkerne, ligesom mange andre. Flere har undret sig over udpegningerne.

Der blev spurgt til hvor mange ræve der er skudt på Fanø. Jan Holm fortalte, at man plejer at skyde 20-30 ræve på Fanø om året. Ræve er dygtige til at tilpasse sig. Man har heldigvis ikke mårhund på Fanø og mårhundegrupperne i andre områder gør en kæmpe indsats. Tallene vil fremgå af mødet senere samme dag med bestyrelse og råd.

• Status på det trilaterale samarbejde, WSB, v/Janne Liburd

Dammark overtager formandskabet for det trilaterale samarbejde fra 2023. Anne-Marie Vægter Rasmussen bliver bestyrelsesformand og Martin Petersen fra Miljøstyrelsen overtager Anne-Marie Vægter Rasmussens post som delegationsansvarlig.

Der arbejdes på at fremme det danske engagement i den kommende periode, hvilket man vil tage op på et af de første møder i 2022. Det seneste WSB-møde blev virtuelt og med de tunge dagsordner, var det svært at få alles synspunkter med.

Generelt er der stigende fokus på klima i det Trilaterale samarbejde, hvilket var at se på det 15. Vadehavs Forskningssymposium (ISWSS15), særligt i forhold til Vadehavets verdensarvsstatus.

Der forventes fokus på biodiversitet og klima i den kommende danske formandsperiode. Faktisk står det i Sylt Deklarationen fra 2010, at Vadehavet skal være klimaneutralt i 2030.

Marco Brodde, udtrykte (som NGO rådgiver i WSB) håb om, at det danske formandskab vil øge det danske engagement i Det Trilaterale Vadehavssamarbejde generelt. Marco Brodde er desuden i dialog med kommunernes repræsentant i WSB om, hvordan kendskabet til det trilaterale samarbejde kan øges i byrådene og i forvaltningerne lokalt.

Janne Liburd opfordrede til, at Marco Brodde bliver ved med at pointere manglende engagement, og muligheder for forbedring gennem samarbejde.

Preben Friis-Hauge fortalte, at der ikke sker noget nationalt, men nogle byrådspolitikere arbejder med emnet. Han pointerede dernæst, at de grønne organisationer synes helt at undlade at presse på overfor styrelserne og det nationale politiske niveau.

Peter Saabye Simonsen nævnte, at det er foreslået, at Nationalpark Vadehavet laver et fælles nyhedsbrev 4 gange årligt til kommunalbestyrelserne og de andre danske interessenter på hvad der sker trilateralt. På den måde vil kommunerne være bedre informeret om hvilke aktiviteter der pågår trilateralt.

• Status på sundhedsindsatser v/Janne Liburd

Der er afholdt en workshop og der afholdes en workshop i foråret hvor man ser på hvad man kan gøre for at udvikle på sundhed og natur i Vadehavet. Denne workshop har deltagere fra UC Syd, Syddansk Universitet, de fire kommuner, Friluftsrådet, Region Syddanmark m.fl.

Esbjerg Kommunes nye plan for mental sundhed blev nævnt til orientering (se bilag 1 til referat).

• Status på samarbejdet mellem de danske nationalparker og styrelserne v/Janne Liburd

Janne Liburd fortalte, at for første gang har de fem nationalparker samlet deres medarbejdere. Det har af gode grunde ikke været muligt før nu, men det har været meget positivt og hun bad Peter Saabye Simonsen beskrive forløbet.

De 5 danske nationalparker havde mødtes 1 døgn i Thy, hvor de så på naturprojekter, det nye velkomstcenter og besøgssteder. Det var koldt, men meget givtigt og godt arrangeret. Det er klar bagefter, at det at få den fælles identitet og fælleskabet styrket var virkelig savnet og responsen fra medarbejderne fantastisk. Vadehavet arrangerer næste års fællesseminar.

Herudover orienterede Janne Liburd om, at de fleste af kommunerne har godkendt strategien for Vadehavet som Verdensarv.

Punkt 10: Evaluering af bestyrelsens arbejde samt året der gik – Orienteringspunkt (16.35)

Sagsfremstilling:

Janne Liburd vil lægge op til en evaluering af bestyrelsens arbejde i 2021 samt kort gennemgå året der gik, emnet uddybes på fællesmødet.

Bilag:

Ingen

Indstilling:

Sekretariatet indstiller, at bestyrelsen tager redegørelsen til efterretning.

Referat:

Janne Liburd bad om bestyrelsens oplevelse af året der var gået. Hver enkelt udtalte sig og følgende blev nævnt:

- På trods af virtuel afvikling af møder, har møderne og dialogen fungeret, selvom det er svært for nogen, at bruge de digitale medier og noget går tabt ind i mellem.
- Arbejdet og materialet fra sekretariatet skal roses.
- Det går rigtig godt i bestyrelsen og det giver værdi til den enkelte.
- Samspillet mellem bestyrelse, udvalg og sekretariat fungerer virkelig godt.
- Det var positivt med studieturen til Thy, som havde givet gode relationer, selvom der var noget man ikke nåede at se.
- Bestyrelsen er dedikeret, vidende og udviser respekt for hinanden.
- Det er spændende at møde bestyrelsens forskellige faggrupper.
- De rapporter der nævnes i ledelsesorienteringen vil være fine at få tilsendt.
- Ekskursionen med rådet havde givet godt overblik over projekter.
- Janne Liburd blev fremhævet som en dygtig mødeleder.
- Det har været spændende at følge nationalparkens udvikling over tid.

Janne Liburd takkede hver enkelt for deres engagement og konstruktive samarbejde, som det er en stor fornøjelse at være en del af. Det er med vemod, at hun kunne begynde at tælle ned til sin afgang som formand.

Punkt 11: Eventuelt og meddelelser (16.45 til 17.00)

Sagsfremstilling:

Bestyrelsen har her mulighed for at komme med meddelelser mv.

Bilag:

Ingen

Referat:

Simon Simonsen havde haft møde med formanden for Danmarks Sportsfiskerforbund og Torben Kaas har meddelt, at han ønsker at besøge Nationalpark Vadehavet i februar/marts 2022. Det er fint at få formændene for de store organisationer på besøg, så de kan se hvad vi arbejder med. Blandt andet

codes of conduct havde vakt Torbens Kaas' interesse.

Janne Liburd kunne fortælle, at det samme gjaldt Friluftsrådet, som man netop havde haft møde med og hvor vi planlægger møde med formand og direktør i februar/marts.

Janne Liburd nævnte, at der som et led i Bæredygtig Turismeudvikling er lavet rapporter til de parker der deltog i seminaret i 11. november om 'Grænser for turisme'. Rapporterne kan tilsendes, hvis nogen ønsker det.

UNESCO Paris har ønsket at holde verdenskongres for de marine verdensarvsområder ved Vadehavet i 2023, og der arbejdes på at få kongressen til den danske og tyske del. 50 marine verdensarvssteder forventes at deltage.

Peter Saabye Simonsen kvitterede for de pæne ord om sekretariatets indsats. Det er en fornøjelse at være leder for et sekretariat med sådan en bestyrelse, hvor der er fokus på fællesmængden og samarbejdet, ligesom det smitter af på medarbejdernes motivation.

Peter Saabye Simonsen nævnte kort den nyligt tilsendte trilaterale årsrapport, som blandt andet omtaler sorterneøllen, som er brygget i NPV. Dernæst viste han Marco Broddes smukke og netop udgivne en bog "Til stedet". Endelig kunne han fortælle, at der er en flot koge/sankebog med afsæt i Vadehavet på trapperne. Om den bliver udgivet før Jul eller lige inde i det nye år, ja, det vides ikke.

Referatet bliver udsendt inden 15. december, men grundet juleferie, kommer det endelige referat først i starten af det nye år.